GROENREDE(N) 2023 door Marjolein Moeijes - Nationaal Park Rotterdam

Uitgesproken in het Museumpark bij de aftrap van de Parkenmaand 2023 op 30 april 2023.

Als kind woonde ik al in Rotterdam. Vanuit mijn slaapkamer aan de voorkant van het complex keek ik uit op een groot parkeerterrein voor auto's. Buiten spelen deed ik aan de achterkant van het gebouw op een stenige binnenplaats. Mijn buiten activiteiten waren dan ook voornamelijk knikkeren, stoepkrijten en skeeleren. Allemaal hobbies die goed gepaard gaan met stoeptegels en asfalt. Groen leek geen grote rol te spelen in mijn leven, maar dat heb ik dan ook niet heel bewust gemist.

Mijn groene verhaal begint pas vele jaren later, zo'n 4 jaar geleden. Ik hield me steeds meer bezig met bijen en bloemen. Ik leerde over hoe slecht het is gesteld met de wilde bijensoorten in Nederland en over hoe zij de dupe zijn van het grote gebruik van landbouwgif in Nederland.

Bij een lezing leerde ik over de wilde tulp, hoe deze oorspronkelijk een hele open vorm had waar bestuivers makkelijk bij het stuifmeel konden. Maar dat mensen de bloem zijn gaan doorkweken naar de gesloten vorm die die nu heeft, omdat ze dat mooier vinden. De bestuivers hebben helaas niks aan die dichte tulpen.

Niet lang daarna kwam er een kritisch stukje online over de narcissen die overal geplant werden door de gemeente, en hoe deze geen natuurwaarde meer hebben. Ook volledig doorgekweekt voor het oog van de mens.

Die lente van 2019 wandelde ik in de buurt van de Bergse Plas. In de perkjes en langs het water groeiden vrolijke gelijke narcissen. Ik besloot ze van dichtbij te bekijken want ik wilde het met mijn eigen ogen zien.

Ik zakte op mijn knieën tussen de narcissen. Het was inderdaad stil. Geen opvliegende beestjes, geen gezoem. Ik bestudeerde de gele bloemhoofden, ze waren leeg. En ook ik voelde een enorme leegte.

Ik was met stomheid geslagen. Wat wij als stadsbewoners als natuur zien is dus eigenlijk nep, vermenst, aangepast, verpest. Ik voelde me verloren. Ik wilde de bijen helpen maar realiseerde me dat ik niks wist. Ik wist niet eens hoe een natuurlijke plant eruit ziet.

Op dat moment realiseerde ik me hoe ver ik af stond van de natuur en hoe ongelukkig ik daarmee was. Ik realiseerde me dat als ik iets van waarde wilde betekenen in de hele biodiversiteitscrisis, dan zou ik eerst moeten leren over de natuur. Maar waar moest ik in hemelsnaam beginnen?

Ik besloot om te beginnen bij de planten. Schreef me in voor een plantencursus bij Floron en leerde over de 50 meest algemene soorten. Het ontwakende een vuur in mij. Overal waar ik kwam begon ik gepassioneerd wilde planten te fotograferen, Ik maakte vaker wandelingen in stad en daaromheen met de hoop om nieuwe planten te ontdekken, daar mooie foto's van te maken en deze te delen op sociale media.

Ik begon met een andere blik, met een ecologische bril zou je kunnen zeggen te kijken naar de stad waar ik leef, Rotterdam. Het heeft mn leven stukken leuker gemaakt! Ik voel me vaak verwonderd door wat ik tegenkom, en vrolijk omdat ik van alles herken. En nieuwsgierig omdat er altijd wat nieuws te ontdekken of te proeven valt.

Met de ecologische bril op mijn neus begon ik te zien dat ook de stad ook natuur is! Veel dieren en planten hebben zich hier gevestigd, zij zien de stad eigenlijk als een soort rots landschap. Ik leerde dat meer dan 10% van de Nederlandse soorten de stad als leefgebied hebben. Tegenwoordig is de biodiversiteit in steden zelfs groter dan op het platteland, en de biodiversiteit in steden blijft toenemen.

De stad is dus een vluchtplaats geworden voor diverse soorten, als bij kun je tegenwoordig beter vertoeven in de stad dan op een boerenveld vol engels raaigras. Onderzoek toont aan dat steden een belangrijke rol kunnen gaan vervullen in het behoud van bijen en andere bestuivers. Een idee waar ik erg enthousiast van word.

Het nadeel van de ecolgische bril is dat je gaat zien wat er allemaal onnodig fout gaat in Rotterdam. Denk aan de ambitieus grote bouwprojecten die overal oprijzen, panden van voornamelijk van glas en staal waar dieren helaas niet veel meer mee kunnen dan zich te pletter vliegen tegen de ramen.

En vaak gaan deze nieuwe gebouwen ten koste van groene verbindingszones, stadsranden en er worden zelfs regelmatig stukjes van onze parken afgesnoept. En ook de volkstuinverenigingen zijn niet meer veilig.

De parken die we hebben worden steeds vaker gebruikt voor grote evenementen. Wat het moeilijk maakt voor de inwoners van de stad, mens en dier om daar rust te vinden. Rust die we soms allemaal afentoe zo hard nodig hebben.

En zo kan ik nog wel even doorgaan, of wacht ik ga gewoon nog even door… (poging tot grap!)

Al het groen wordt kort gehouden, voor de netheid en veiligheid. Sommige grasvelden worden tot wel 22 x keer per jaar gemaaid! Zo maken we het bestuivers en andere insecten en kleine zoogdieren ontzettend moeilijk om te overleven.

Openbare verlichting staat in ruime overvloed ook 's nachts in parken te branden, wanneer er geen mens komt. Hierdoor worden nachtdieren zoals vleermuizen verstoord.

And last but not least in dit lijstje van wat er niet goed gaat in Rotterdam.

Helaas wordt er ook een heel mooi stuk stadsnatuur bedreigd. Tot mijn grote verdriet heeft de wethouder een brug aangekondigd als oeververbinding tussen de Esch en de Veranda. Daar waar het meerjarige participatietraject liet zien dat omwonenden een grote voorkeur hebben voor een geboorde metrotunnel kiest hij ervoor om toch met een brug de auto's verder te faciliteren in de stad.

Deze brug komt met een enorme prijs. Natuurpolder de Esch, een prachtig verwilderd natuurgebied met wonderschone biodiversiteit zou hiervoor afgegraven moeten worden. Dit mogen we niet laten gebeuren. Met de aanleg van een geboorde metrotunnel blijft de natuurpolder gespaard. Ik zou zeggen tegen de wethouder spaar nog even door voor die tunnel en don't mess with the Esch.

Dit allemaal laat zien dat het tijd is voor nieuwe ideeën, een nieuwe cultuur en nieuwe identiteit voor onze stad! Laten we samen een beweging bouwen voor een groene gezond en wilde stad! Een beweging die ons weer dichterbij de natuur brengt.. Een beweging met positieve impact!

Als wij ons bekommeren om de aarde dan focussen we ons vooral op het reduceren van onze negatieve impact. Denk aan geen vlees meer eten, minder vliegen. Maar naast onze negatieve impact verminderen kunnen we ook onze positieve impact vergroten en dat gaat het makkelijkst in je eigen leefomgeving. Door biologische zaadjes te planten, voor inheemse planten te kiezen of het beste nog gewoon te laten groeien wat er van nature op komt kun je direct een positieve impact hebben op de biodiversiteit in je omgeving.

En er is nog veel meer wat je kunt doen, of je nou een geveltuin aanlegt, je eigen eten verbouwt, een vogelhuisje ophangt, kinderen mee naar buiten neemt, vlinders gaat tellen of kruiden gaat plukken in het park. Al die handelingen brengen ons dichterbij de natuur en de natuur dichterbij ons.

Velen van ons weten denk ik al al hoe voldoenend het is om een vol stuifmeel geladen bij te zien afvliegen van een plant die je zelf geplant hebt, of om vogeltje te zien nestelen in een huisje wat je opgehangen hebt. Of het voldane gevoel van tientallen tegels wippen om ruimte te maken voor groen. Het geeft hoop om de impact van je acties positief te zien uitwerken.

En over die hoop, daar gaat Nationaal Park Rotterdam over. Over al die kleine beetjes die we samen kunnen bijdragen. Als we allemaal verantwoordelijkheid nemen voor de vierkante meters om ons heen, de plek waar we werken, waar we wonen en waar we recreëren. Dan bouwen we samen Nationaal Park Rotterdam.

En al die stukjes groen die we samen gaan beheren vormen dan de stepping stones voor de flora en fauna in de stad. Balkonnetjes, tuintjes, poeltjes, samen vormen ze een biodivers stadslandschap. En we gaan door tot er zoveel stukjes groen bestaan dat alles met elkaar wordt verbonden. Zo kan de biodiversiteit echt floreren, en de mens ook.

En het is belangrijk dat iedereen mee gaat doen. Daarom werven we rangers voor Nationaal park Rotterdam. Iedereen kan ranger worden, ook jullie! Als ranger geef je op je eigen manier invulling aan het bouwen aan nationaal park Rotterdam en neem je anderen daarin mee. Zo bouwen we samen een beweging die blijft groeien.

Nationaal Park Rotterdam heeft een manfiest. Ik zou jullie allen willen uitnodigen om dit manifest op de website te ondertekenen en om daarbij na te denken over hoe jij, of jouw bedrijf of organisatie gaat bijdragen aan Nationaal Park Rotterdam. Welke positieve impact wil je maken?

De Nationaal Park Rotterdam beweging staat voor:

- **Gezondere levens en meer sociaal welzijn voor de inwoners van Rotterdam; meer verbinding met de natuur en met elkaar.**
- **Meer wildlife, bomen en bloemen. We laten de natuur meer haar gang gaan.**
- **Natuurlijke habitats, schonere lucht, water, zee en land**
- **Tijd buiten met elkaar door middel van cultuur, kunst, spelen, wandelen, fietsen,eten etc.**
- **Meer lokaal verbouwd voedsel en verantwoordelijke consumptie; minder voedselverspilling en minder voedsel van ver weg.**
- **Samen werken, delen, beslissen en van elkaar leren; iedereen denkt en doet mee.**
- **Groen inzetten om gelijkheid en rechtvaardigheid te stimuleren; gezonde voeding en groene buitenruimte voor iedereen!**

Tot *zover het manifest. En graag stip ik nog even de urgentie aan.*

Want het is erg slecht gesteld met de biodiversiteit in Nederland, nergens in Europa gaat het zo slecht als in Nederland. Momenteel is er nog maar 15 procent over van de omvang van inheemse planten- en diersoorten die we in 1900 in ons land hadden.

En wij zijn afhankelijk van die biodiversiteit. Wij zijn afhankelijk van de diensten die de natuur ons levert. De natuur kan wel zonder ons maar wij kunnen niet zonder de natuur.

Een grote oorzaak is natuurlijk de intensieve landbouw waar de hoeveel stikstof in het milieu sinds jaren 50 is verdubbeld Ook wordt er nog steeds jaarlijks 5 miljoen kilo aan gif gebruikt in de Nederlands landbouw.

Maar naast dat is er ook is er een gebrek aan ruimte voor natuur. Maar liefst 24% van het Nederlandse oppervlak is bebouwd of bestraat, en we zijn Europese koploper op het gebied van verdere versteniging.

zucht

We leven in de zesde massa-extinctie golf, wereldwijd worden 1 miljoen plant en diersoorten met uitsterven bedreigd. Dat is 1 op de 6 soorten die er bestaan. En dit keer komt die massa-extinctie niet door een enorme vulkaanuitbarstingen of de inslag van een meteoriet. Dit keer zijn wij de oorzaak: de mens.

Maar als wij de oorzaak zijn van het probleem dan kunnen we wellicht ook de oplossing zijn? Onderzoek heeft aangetoond dat hoewel inheemse volkeren minder dan 5% van de wereldbevolking omvatten zij gezamenlijk 80% van de biodiversiteit in stand houden. Dus het kan wel. De mens is in staat om samen met de natuur te leven en om onderdeel te zijn van een gezond ecosysteem.

Laten we hier in onze stad bouwen aan nieuwe cultuur en een andere invulling van onze buiten ruimte zodat ook wij als stadsbewoners onze balans kunnen vinden als onderdeel van een gezond ecosysteem.

Graag nodig ik jullie even uit om je voor te stellen hoe dat eruit zou zien (en je mag je ogen even dicht doen, om het nog wat beter te kunnen leven) terwijl ik de volgende vragen voorlees..

Wat als we in Rotterdam schone lucht zouden kunnen inademen?

Wat als we 100.000 nieuwe bomen zouden planten én alle bestaande bomen oud zouden laten worden.

Wat als alle daken van Rotterdam parken zouden hebben?

- **Wat als onze stadsparken en groengebieden beschermd zouden zijn?**
- **Wat als we allemaal een moestuin zouden hebben?**
- **Wat als we allemaal meer tijd buiten zouden doorbrengen?**
- **Wat als er in de stad meer wilde dieren zouden leven?**
- **Wat als Rotterdam een Nationaal Park zou zijn?**
- **Doe je mee? Dankjewel.**

We staan nu op een tweesplitsing. Gaan we richting een dode planeet,

Aan de ene kant een dode planeet, waar we eindigen als we zo door blijven gaan. Een planeet die overbevist is. Waar industrieele landbouw met gif en kunstmest de bodem zodanig heeft verpest dat er niets meer groeit en waar geen insecten meer zijn. Waar het geluid van vogelzang ontbreekt, want zonder insecten geen vogels.

Aan de andere kant hebben we een leefbare planeet, die niet alleen overleefd maar letterlijk en figuurlijk bloeit. Rotterdam is daar een nationaal park.

En laten we dat ons even voorstellen, hoe dat er uit ziet.

Laten we allemaal even de ogen sluiten (wie zich daar gemakkelijk bij voelt). Adem rustig in en rustig uit. In en uit, stel je voor dat je omringd word door bomen, honderden bomen. De bomen voeden je met frisse lucht om in te ademen. Adem al die frisse lucht maar eens in en weer uit. Voel hoe je een bent met alles om je heen, hoe al het leven op aarde met elkaar is verbonden. Houd je ogen nog even dicht als je wilt en laat je fantasie haar wilde gang gaan bij de volgende vragen:

- **Wat als alle daken van Rotterdam parken zouden hebben?**
- **Wat als onze stadsparken en groengebieden beschermd zouden zijn?**
- **Wat als we zouden kunnen zwemmen in onze schone rivieren?**
- **Wat als we allemaal een moestuin zouden hebben?**
- **Wat als we dichterbij de natuur zouden leven.**
- **Wat als we allemaal meer tijd buiten zouden doorbrengen?**
- **Wat als er in de stad meer wilde dieren zouden leven?**
- **Wat als Rotterdam een Nationaal Park zou zijn?**

Dankjewel.